

5. Ceny

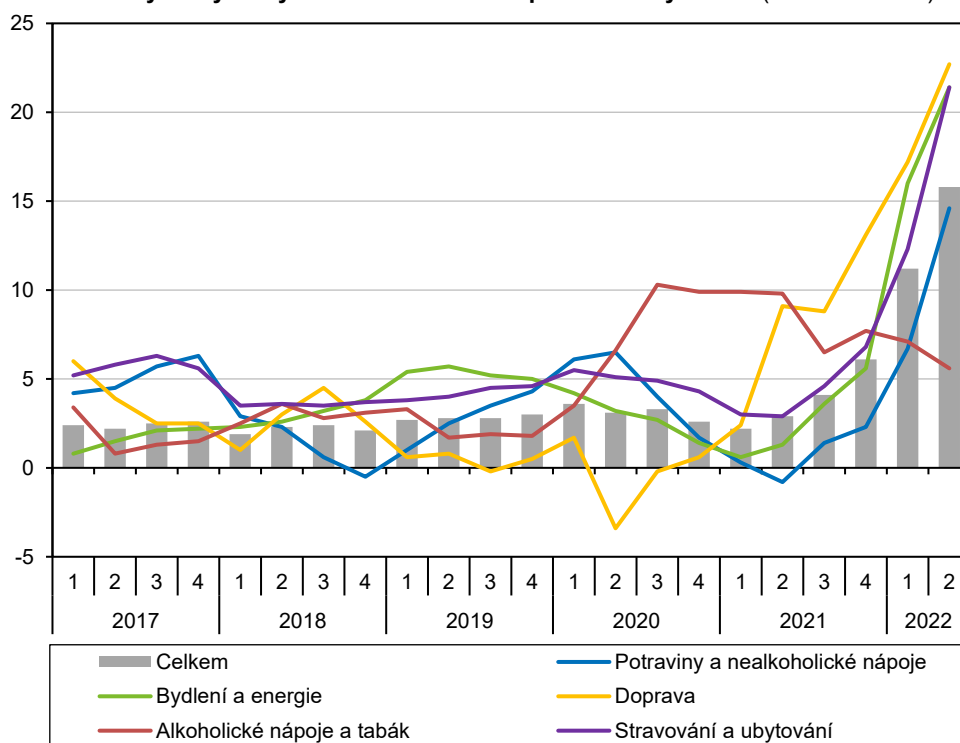
Meziroční růst cenové hladiny byl nejvyšší od 3. čtvrtletí 2008.

Celkový meziroční přírůstek cenové hladiny (měřeno deflátorem HDP) ve 2. čtvrtletí 2022 dosáhl 6,6 %. Přírůstek tak zrychlil ve srovnání s předchozím kvartálem a byl nejvyšší od 3. čtvrtletí 1998. Prudce rostly ceny spotřebních statků (11,2 %), zejména těch, které konzumovaly domácnosti (16,3 %). Ceny vládní spotřeby rostly mírně (1,3 %). Ceny kapitálových statků se meziročně zvýšily o 11,6 %. Směnné relace zůstaly čtvrtý kvartál v řadě záporné a prohloubily se na 94,3 %. Z toho směnné relace obchodu se zbožím činily 93,2 %, zatímco u služeb byly výrazně kladné (103,0 %). Mezičtvrtletně se celková cenová hladina zvýšila o 2,0 %. Ceny spotřeby vzrostly o 3,4 % (z toho spotřeby domácností o 5,2 %) a kapitálových statků o 3,2 %.

Meziroční růst spotřebitelských cen dál prudce zrychloval.

Index spotřebitelských cen ve 2. čtvrtletí 2022 meziročně vzrostl o 15,8 %. Tempo růstu tak výrazně posílilo oproti předchozímu kvartálu (v 1. čtvrtletí dosáhl meziroční přírůstek 11,2 %). Ceny zboží byly meziročně vyšší o 17,4 % a ceny služeb o 13,1 %. Zrychloval meziroční růst cen ve většině oddílů spotřebního koše, ale největší vliv na akceleraci celkového cenového růstu měly potraviny, nealkoholické nápoje, bydlení a energie. Ty se společně s cenami dopravy také nejvíce podílely na celkovém meziročním přírůstku. Mezičtvrtletně se spotřebitelské ceny zvýšily o 5,1 % (v 1. kvartálu to bylo 6,3 %). Velmi silný mezičtvrtletní přírůstek měly ceny stravování a ubytování, dopravy, potravin a nealkoholických nápojů nebo bydlení a energií. Za celé 1. pololetí se spotřebitelské ceny meziročně zvýšily o 13,5 %.

Graf č. 10 Ceny ve vybraných oddílech indexu spotřebitelských cen (meziročně v %)

Zdroj: ČSÚ

K celkovému zvyšování cen nejvíce přispívaly ceny bydlení a energií.

Ceny bydlení a energií se ve 2. čtvrtletí meziročně zvýšily o 21,4 %. Tempo tak výrazně zrychlilo, a to především pod vlivem cen elektrické a tepelné energie, plynu a ostatních paliv, jejichž meziroční přírůstek se zvýšil na 34,1 %, a také z důvodu imputovaného nájemného¹ (19,0 %). Ceny nájemného z bytu byly meziročně vyšší

¹ Imputované nájemné vyjadřuje náklady vlastnického bydlení. Kromě samotných cen bydlení zahrnuje i náklady na výstavbu a renovace a další poplatky. Více na: <https://www.czso.cz/csu/czso/metodicka-poznamka-k-indexu-spotrebitelskych-cen-imputovane-najemne>.

o 4,6 %, běžné údržby a drobné opravy bytu o 20,3 % a ostatní služby související s bydlením o 4,7 %. Ve srovnání s 1. kvartálem narostly ceny bydlení a energií o 5,5 % (v 1. čtvrtletí se navýšily o 10,6 %).

Prudce rostly ceny potravin a nealkoholických nápojů.

Potraviny a nealkoholické nápoje meziročně zdražily o 14,6 %. Prudké posílení meziroční dynamiky souviselo především s nárůstem cen pekárenských výrobků a obilovin (20,1 %), masa (16,2 %), mléka, sýrů a vajec (17,5 %), které korespondovalo s obdobným zvýšením cen ve výrobní sféře. Velmi silný byl také přírůstek cen olejů a tuků (33,4 %). Ceny potravin a nealkoholických nápojů se mezičtvrtletně zvýšily o 7,7 %. Zrychlil i meziroční přírůstek cen dopravy (22,7 %). Hlavní podíl na růstu cen dopravy měly náklady na provoz osobních dopravních prostředků (meziročně se zvýšily o 32,1 %), do kterých se promítaly zvýšené ceny pohonných hmot. Pokračovalo ale také posilování meziroční dynamiky cen nákupů automobilů, motocyklů a jízdních kol (13,9 %). Omezení studentských slev na jízdném také vedlo k meziročnímu nárůstu cen dopravních služeb o 16,7 %. Ceny dopravy se oproti 1. čtvrtletí zvýšily o 8,0 %.

Rostly ceny v naprosté většině oddílů spotřebního koše.

Meziroční růst cen stravování a ubytování ve 2. čtvrtletí prudce zrychlil na 21,4 % (v 1. kvartálu to bylo 12,3 %). Posiloval přírůstek u samotného stravování (21,9 %) i ubytování (17,9 %). Ceny stravování a ubytování byly mezičtvrtletně vyšší o 8,9 %, což bylo nejvíce ze všech oddílů spotřebního koše. Ceny rekreace a kultury meziročně rostly o 11,3 %. O 16,3 % zdražily ostatní předměty pro rekreaci a volný čas, audiovizuální a fotografická zařízení o 11,9 %. Ceny dovolených s komplexními službami se zvýšily o 10,2 %, ceny rekreačních a kulturních služeb o 8,9 % a v případě novin, knih a papírenského zboží to bylo zvýšení o 11,1 %. Výrazný příspěvek k meziročnímu růstu spotřebitelských cen zaznamenaly položky, které se vzhledem k nízké váze obvykle do indexu tak významně nepromítají. To zahrnuje odívání a obuv, jejichž ceny byly meziročně vyšší o 20,0 %, a bytové vybavení, zařízení domácnosti a opravy, které zdražily o 11,7 %. Meziroční přírůstek cen ostatního zboží a služeb zrychlil na 9,7 % a zdraví na 8,4 %. Naopak zmírnil růst cen alkoholických nápojů a tabáku na 5,6 %.

Růst spotřebitelských cen v EU rovněž zrychloval.

Meziroční růst harmonizovaného indexu spotřebitelských cen (HICP)² v EU ve 2. čtvrtletí zrychlil na 8,8 % (v 1. kvartálu dosáhl 6,5 %). Cenový růst posílil ve všech zemích EU a byl ovlivněn především vývojem cen potravin, bydlení a energií a dopravy, ale i v Evropě bylo zrychlení meziroční dynamiky cen patrné u většiny oddílů spotřebitelského koše. Nejvíce se ve 2. čtvrtletí meziročně zvýšily spotřebitelské ceny v Estonsku (20,4 %), Litvě (18,5 %) a Lotyšsku (16,4 %), kde prudce rostly ceny energií. Hned za nimi se ale umístilo Česko s meziročním přírůstkem ve výši 15,0 %. Výrazně tak předběhlo i své středoevropské sousedy – Polsko (12,8 %), Slovensko (11,8 %) a zejména Německo (8,3 %) a Rakousko (7,9 %). Nejméně se meziročně zvyšovaly spotřebitelské ceny na Maltě (5,8 %), ve Francii (5,9 %) a ve Finsku (7,0 %).

Nabídkové ceny bytů prudce rostly.

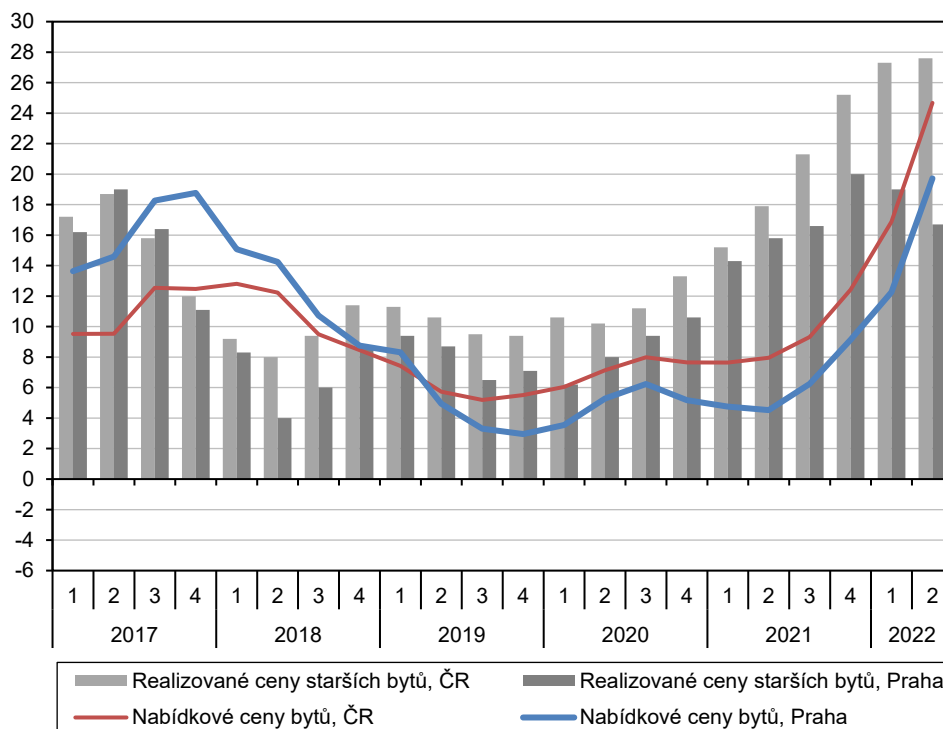
Meziroční růst nabídkových cen bytů v Česku dál zrychloval a ve 2. čtvrtletí dosáhl 24,7 %. Přitom přírůstek nabídkových cen bytů v ČR mimo Prahu posílil na 30,6 % a v Praze zrychlil na 19,7 %. Mezičtvrtletní růst nabídkových cen bytů v ČR posílil na 8,7 %, v ČR mimo Prahu dosáhl 9,5 % a v Praze 8,0 %. Realizované ceny starších bytů v ČR byly ve 2. čtvrtletí meziročně vyšší o 27,6 %. Přitom meziroční tempo po období značné akcelerace posílilo jen drobně. V samotné Praze dokonce podruhé v řadě oslabil meziroční růst realizovaných cen starších bytů (16,7 %). V celé ČR bez Prahy dynamika mírně posílila na 30,8 %. Mezičtvrtletně se realizované ceny starších bytů v ČR zvýšily o 5,3 %, v ČR bez Prahy o 6,2 % a v Praze o 1,8 %. Realizované

² Oproti indexu spotřebitelských cen, který ČSÚ pro českou ekonomiku sestavuje, HICP neobsahuje imputované nájemné, což je hlavním důvodem rozdílu mezi naměřenými tempy růstu cen.

ceny nových bytů v Praze se meziročně zvýšily o 26,3 %, ale mezičtvrtletně jen o 0,5 %, což byl nejnižší přírůstek od konce roku 2017.

Graf č. 11 Ceny nemovitostí (meziroční změna, v %)

Zdroj: ČSÚ

Pokračující růst cen surovin poháněl meziroční dynamiku cen průmyslových výrobců.

Ceny průmyslových výrobců ve 2. čtvrtletí meziročně vzrostly o 27,7 %. Mezičtvrtletně se zvýšily o 7,8 %. Meziroční tempo tak dál zrychlovalo, a to především pod vlivem rostoucích cen ropy a zemního plynu a také elektřiny. Hlavní podíl na růstu cen průmyslových výrobců měly výrobky a služby zpracovatelského průmyslu, jejichž meziroční přírůstek posílil na 24,2 %. Nejvíce k tomu přispěl vývoj cen koksů a rafinovaných ropných výrobků³. Masivně rostly ceny obecných kovů a kovodělných výrobků (33,4 %) a velký vliv měly i meziroční přírůstky cen potravinářských výrobků, nápojů a tabáku (18,6 %), pryžových a plastových výrobků (20,7 %), chemických látek a výrobků (42,8 %), dřeva, papíru a tisku (32,7 %). Silně rostly i ceny textilu, oděvů a usní (13,8 %), strojů a zařízení (12,6 %), nábytku a ostatních výrobků zpracovatelského průmyslu (9,4 %), počítačů, elektronických a optických přístrojů (7,6 %), elektrických zařízení (7,6 %) a základních farmaceutických výrobků (7,1 %). Mírného meziročního přírůstku dosáhly i ceny dopravních prostředků (2,1 %), které se v předchozích kvartálech nepřipojily k růstovému trendu patrnému ve zbytku průmyslu.

Ceny elektřiny výrazně přispívaly k navýšení cen průmyslových výrobců.

K růstu cen průmyslových výrobců významně přispěla i elektřina, plyn, pára a klimatizovaný vzduch. Meziroční přírůstek jejich cen ve 2. čtvrtletí mírně posílil na 47,2 %. Posiloval i meziroční růst cen těžby a dobývání (31,9 %). Masivně se zvyšovaly ceny těžby ropy a zemního plynu a uhlí, ale dál silně rostly také ceny ostatní těžby, kam patří například stavební materiály. Zásobování vodou a služby související s odpadními vodami zdražily o 5,3 %.

Ceny průmyslových výrobců v EU dál silně rostly.

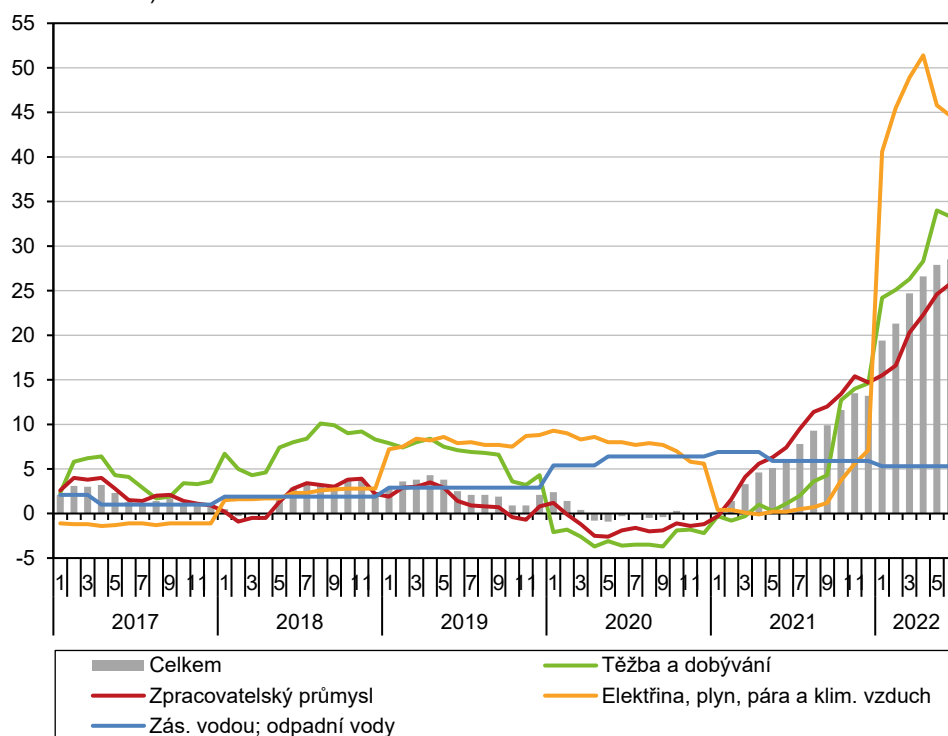
Meziroční nárůst cen průmyslových výrobců v EU⁴ ve 2. čtvrtletí 2022 dosáhl 36,5 %. Přírůstek zrychlil, ale jeho posílení bylo mírnější než v přechodných kvartálech. Mezičtvrtletně se ceny výrobců navýšily o 6,2 %, což je pomalejší tempo než

³ Přesné hodnoty ukazatele nejsou uvedeny kvůli ochraně individuálních dat.

⁴ Bez cen zásobování vodou a služeb souvisejících s odpadními vodami.

v předchozích dvou čtvrtletích. V EU nejvíce meziročně rostly ceny elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu (100,8 %), akcelerace jejich dynamiky se ale zastavila. Ceny těžby a dobývání byly ve 2. čtvrtletí meziročně vyšší o 81,7 %, což představovalo výrazné posílení tempa. Ceny ve zpracovatelském průmyslu byly vyšší o 20,8 %. Nejvíce se meziročně zvýšily ceny průmyslových výrobců v Rumunsku (60,4 %), Dánsku (59,2 %) a v Belgii (51,9 %). Přes úroveň 50 % se dostal i přírůstek cen v Estonsku (50,5 %). Nejméně meziročně vzrostly ceny průmyslových výrobců na Maltě (9,5 %), ve Švédsku (23,3 %) a na Kypru (24,5 %).

Graf č. 12 Ceny hlavních skupin průmyslových výrobců (meziroční změna, v %, podle klasifikace CPA)

Zdroj: ČSÚ

Posilovala také meziroční dynamika cen stavebních prací.

Ceny stavebních prací se podle odhadů ve 2. čtvrtletí mezičtvrtletně zvýšily o 3,8 %. K tomu výrazně přispíval vývoj cen materiálů a výrobků spotřebovávaných ve stavebnictví, které vzrostly o 9,1 %. Meziroční růst cen stavebních prací posílil na 13,1 %. Z toho ceny materiálů a výrobků spotřebovávaných ve stavebnictví byly oproti stejnému období roku 2021 vyšší o 25,9 %.

Silnější byl růst cen tržních služeb.

Meziroční růst cen tržních služeb dál zrychlil na 5,8 %. Oproti 1. kvartálu byly vyšší o 2,3 %. K meziročnímu růstu nejvíce přispěly ceny skladování a podpůrných služeb v dopravě (15,4 %). Výrazný vliv měly i ceny reklamních služeb a průzkumu trhu, které se zvýšily o 19,5 % a nejvíce přispěly ke zrychlení celkového růstu cen tržních služeb. Významný podíl na růstu měly i ceny pozemní a potrubní dopravy (meziroční přírůstek 5,8 %), služeb v oblasti programování a souvisejícího poradenství (4,5 %), služby v oblasti zaměstnání (14,5 %), architektonické a inženýrské služby a technické zkoušky a analýzy (5,0 %), služby v oblasti nemovitostí (3,2 %). Meziročně nižší byly jen ceny telekomunikačních služeb (-1,1 %).

Zvýšení nákladů na energie a výrobní vstupy se promítlo do vývoje cen zemědělské výroby.

Ceny zemědělské výroby se ve 2. čtvrtletí meziročně zvýšily o 39,0 %. Ve srovnání s 1. čtvrtletím vzrostly o 18,9 %. Jejich meziroční růst prudce zrychlil a podílel se na tom vývoj u rostlinné i živočišné výroby. Ceny rostlinné výroby meziročně vzrostly o 54,4 %. Promítal se do toho nárůst cen plodin na globálních trzích (např. pšenice), ale

rovněž výrazné zvyšování nákladů – paliv nebo například hnojiv. Prudce se zvyšovaly ceny obilovin (60,0 %), z toho ceny pšenice o 64,3 %, žita o 80,7 %, ječmene o 53,4 %, ovsa o 42,5 % a kukuřice o 44,2 %. Ceny průmyslových plodin vzrostly o 59,6 %, z toho olejin o 59,6 % (semeno řepky olejné zdražilo meziročně o 64,1 %) a luskovin o 56,7 %. Ceny krmných plodin byly vyšší o 5,9 % a ceny zeleniny a zahradnických produktů o 18,2 %. Velmi posílil meziroční růst cen brambor (30,0 %). Mírně rostly ceny ovoce (2,4 %). Ceny živočišné výroby byly ve 2. čtvrtletí vyšší o 21,2 %. Posílila dynamika cen hospodářských zvířat (20,9 %), z toho ceny skotu vzrostly o 29,5 %, prasat a selat o 20,0 % a ceny drůbeže o 13,0 %. Meziroční přírůstek cen živočišných výrobků zrychlil na 21,4 %. Mléko zdražilo o 21,6 % a vejce o 18,8 %.

Ceny exportu silně rostly. Ceny vývozu zboží byly ve 2. čtvrtletí meziročně vyšší o 15,1 %. Kurzový vývoj celkově působil protiinflačně. Ve výsledku totiž převážil meziročně silnější kurz koruny vůči euru nad jejím oslabením vůči dolaru⁵. Nejvíce se meziročně zvýšily ceny vývozu minerálních paliv a maziv (151,3 %), ostatních surovin⁶ (36,6 %), potravin a živých zvířat (26,0 %), polotovarů⁷ (24,8 %), chemikálií a příbuzných výrobků (17,3 %). Vyšší byly také ceny exportu průmyslového spotřebního zboží (6,5 %), nápojů a tabáku (3,8 %), strojů a dopravních prostředků (2,0 %). Ceny exportu zboží mezičtvrtletně vzrostly o 5,9 %. Nejvíce rostly ceny minerálních paliv (19,8 %), ostatních surovin (13,8 %) a potravin (12,6 %).

Směnné relace zahraničního obchodu se zbožím byly silně negativní.

Ceny dovozu zboží ve 2. čtvrtletí meziročně vzrostly o 20,0 %. Nejvíce se zvýšily ceny minerálních paliv a maziv (134,0 %), polotovarů (23,0 %), ostatních surovin (17,5 %), chemikálií a příbuzných výrobků (15,8 %), nápojů a tabáku (15,7 %), potravin a živých zvířat (11,8 %). Vzrostly také ceny dovozu průmyslového spotřebního zboží (8,0 %), strojů a dopravních prostředků (2,8 %). Mezičtvrtletně byly ceny vývozu vyšší o 6,8 %. Stejně jako v případě exportu nejvíce rostly ceny minerálních paliv (20,9 %), ostatních surovin (14,8 %) a potravin (7,6 %). Meziroční směnné relace byly ve 2. čtvrtletí záporné a prohloubily se na hodnotu 95,9 %. Záporné byly směnné relace obchodu s nápoji a tabákem (89,7 %), průmyslovým spotřebním zbožím (98,6 %), stroji a dopravními prostředky (99,2 %). Naopak kladné byly směnné relace obchodu s ostatními surovinami (116,3 %), potravinami a živými zvířaty (112,7 %), minerálními palivy (107,4 %), polotovary (101,5 %), chemikáliemi a příbuznými výrobky (101,3 %). Mezičtvrtletní směnné relace dosáhly hodnoty 99,2 %.

⁵ Podle údajů ČNB dosáhl ve 2. čtvrtletí 2022 průměrný kurz koruny vůči euru 24,644 CZK/EUR. Loni to bylo 25,638 CZK/EUR. Kurz dolaru meziročně výrazně oslabil. Ve 2. čtvrtletí 2021 činil průměr 21,265 CZK/USD a letos 23,156 CZK/USD.

⁶ SITC 6 – tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu.

⁷ SITC 2 – suroviny nepoživatelné s výjimkou paliv.